

MINISTER
PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ

Władysław Kosiniak-Kamysz

Warszawa,

DDP-I-072-3-AŚK/14
Ldz. 2337/14

Pan
Jakub Jaworowski
Wiceprzewodniczący Zespołu ds.
Programowania Prac Rządu

W odpowiedzi na pismo z dnia 5 września 2014 r., znak: SJJ-0313-1(160)/14 w sprawie uzupełnienia testu regulacyjnego, pragnę przekazać co następuje:

- I. Nie jest możliwe przedstawienie rodzajów i konkretnych przykładów nadużyć związanych z wykonywaniem zawodu psychologa oraz częstości ich występowania w ostatnich 10 latach, w tym liczby skarg do ministra właściwego do spraw pracy. Ustawa z dnia 8 czerwca 2001 r. o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów (Dz. U. Nr 73, poz. 763, z późn. zm.) weszła w życie 1 stycznia 2006 r., zatem nie minęło jeszcze 10 lat od tego dnia. Ponadto, zgodnie z brzmieniem art. 23, wnioski w wyżej wymienionych sprawach należy kierować do Regionalnego Rzecznika Odpowiedzialności Zawodowej. Z powodu licznych wad prawnych i legislacyjnych - szczegółowo opisanych w Białej Księdze - ustawa nie funkcjonuje w praktyce. Samorząd zawodowy psychologów (w tym regionalne izby psychologów) nie został utworzony. W związku z tym nie został także wybrany Regionalny Rzecznik Odpowiedzialności Zawodowej ani Regionalne Komisje Dyscyplinarne zgodnie z art. 53 ust 4 pkt 5 ww. ustawy. Tym samym brak jest organów przed którymi mogłoby toczyć się postępowanie dyscyplinarne. Minister właściwy do spraw pracy jako organ administracji publicznej działa na podstawie i w granicach przepisów prawa, zgodnie z zasadą praworządności wyrażoną w art. 6 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks

postępowania administracyjnego (Dz. U. 2000 r., Nr 98, poz. 1071 z późn. zm.). Powyższa zasada została podniesiona do rangi zasady konstytucyjnej, wyrażonej w art. 7 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. Nr 78, poz. 483 z późn. zm.). Zgodnie z zasadą praworządności każdy organ państwa może działać tylko w takim zakresie, w jakim jest do tego upoważniony przez prawo.

W związku z powyższym Minister właściwy do spraw pracy nie jest organem właściwym w sprawach skarg dotyczących psychologów i nie prowadzi ich statystyk. Oznacza to jednak, że nie istnieją organy dyscyplinarne samorządu zawodowego, do których obywatele mogliby składać takie skargi. W konsekwencji nie ma żadnego nadzoru nad należyтым wykonywaniem zawodu psychologa.

Jedynym wyjątkiem jest sytuacja, kiedy osoby wykonujące zawód psychologa udzielają świadczeń zdrowotnych, które jednocześnie spełniają kryterium „podmiotu udzielającego świadczeń zdrowotnych”, tj. prowadzą działalność leczniczą w rozumieniu ustawy z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. Nr 112, poz. 654 z późn. zm.) lub są zatrudnione w podmiocie leczniczym. Wówczas Rzecznik Praw Pacjenta, jest właściwy do rozpatrywania skarg w tym zakresie. Należy jednak zauważyć, że tylko w niektórych sytuacjach jest możliwe złożenie wniosku o podjęcie sprawy i przeprowadzenie postępowania wyjaśniającego w przedmiocie naruszenia praw pacjenta przez psychologa. Z otrzymanych od tego organu danych statystycznych dotyczących kierowanych do niego skarg na psychologów wynika, że w okresie od 2009 r. do pierwszego półrocza 2012 r. łącznie wpłynęły 33 skargi, z czego 19 spraw zostało podjętych. Należy jednak zwrócić uwagę, że zakres problemu dotyczącego kwestii związanych z prawnym uregulowaniem wykonywania zawodu psychologa jest znacznie szerszy niż zakres spraw leżących w kompetencji Rzecznika Praw Pacjenta.

- II. Z uwagi na fakt, że ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów nie funkcjonuje w praktyce, nie istnieją standardy zawodowe czy kodeksy dobrych praktyk. Samorząd zawodowy psychologów nie został powołany. Nie istnieją zatem żadne regulacje zapewniające minimalne standardy wykonywania zawodu. W Białej Księdze wskazano także, że dobrowolna przynależność do samorządu zawodowego pozbawiłaby go podstawowych instrumentów służących wypełnianiu jego zadań polegających między innymi na nadzorze nad należyтым wykonywaniem zawodu. Kontrola nad osobami nie zrzeszonymi byłaby wówczas niemożliwa. W związku tym, że nie istnieją żadne metody regulacji zapewniające minimalne standardy wykonywania zawodu, nie jest możliwe przedstawienie dowodów ich nieskuteczności.

III. Wykonywanie zawodu psychologa będzie polegać na udzielaniu świadczeń psychologicznych. Świadczeniami psychologicznymi będą:

- a) diagnoza psychologiczna, polegająca na rozpoznawaniu za pomocą metod psychologicznych właściwości funkcjonowania psychologicznego osoby, ich psychologicznych przyczyn i skutków,
- b) opiniowanie psychologiczne, polegające na opisie aktualnego funkcjonowania psychologicznego osoby, sporządzonego na piśmie na podstawie przeprowadzonego badania psychologicznego,
- c) orzekanie psychologiczne, jeżeli przepisy odrębne tak stanowią, polegające na formułowaniu na piśmie orzeczenia psychologicznego o aktualnym funkcjonowaniu psychologicznym osoby, ustalone zgodnie z aktualnym stanem wiedzy psychologicznej, na podstawie przeprowadzonych badań psychologicznych,
- d) pomoc psychologiczna, polegająca na stosowaniu różnorodnych form działania psychologicznego ukierunkowanych na rozwój, kształtowanie i zachowanie zdrowia psychicznego, zapobieganie, zmniejszanie i usuwanie nieprawidłowości dotyczących zdrowia psychicznego osoby oraz pomoc w rozwiązywaniu sytuacji traumatycznych i kryzysowych; pomoc psychologiczna polega w szczególności na: poradzie psychologicznej, konsultacji psychologicznej, terapii psychologicznej, rehabilitacji psychologicznej, interwencji psychologicznej w kryzysie, prowadzeniu treningów psychologicznych i warsztatów psychologicznych.

Za wykonywanie zawodu psychologa powinno się także uznać prowadzenie przez psychologa badań naukowych i prac rozwojowych w dziedzinie psychologii oraz nauczania psychologii w ramach przedmiotów podstawowych i kierunkowych, a także wykonywanie psychoterapii na warunkach określonych w odrębnych przepisach.

W rozumieniu ustawy metodami psychologicznymi powinny być testy psychologiczne i inne techniki psychologiczne. Testami psychologicznymi będą wystandaryzowane, obiektywne, o sprawdzonej trafności i rzetelności techniki pomiaru właściwości psychologicznych. Innymi technikami psychologicznymi będą techniki służące diagnozie psychologicznej, które obejmują w szczególności rozmowę, wywiad, obserwację, analizę próbek zachowania, eksperyment kliniczny.

Wykonywanie wyżej wymienionych świadczeń psychologicznych będzie zastrzeżone tylko dla psychologów. Wykonywanie zawodu psychoterapeuty oraz psychiatry nie

będzie uprawniało do wykonywania zawodu psychologa jeśli nie zostaną spełnione określone w ustawie o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów warunki do jego wykonywania.

- IV. W uzupełnieniu Białej Księgi (na stronach 10-25) wskazane zostało, że istnieje tylko jedna specjalizacja - psychologia kliniczna, która jest regulowana rozporządzeniem Ministra Zdrowia z dnia 30 września 2002 r. w sprawie uzyskiwania tytułu specjalisty w dziedzinach mających zastosowanie w ochronie zdrowia (Dz. U. z 2002 r., Nr.173, poz. 1419 z późn. zm.). Niezależnie od powyższego, wykonywanie szczególnie wrażliwych obszarów działalności psychologa podlega odrębnym regulacjom prawnym, których celem jest zagwarantowanie odpowiedniej jakości usług psychologicznych oraz odpowiedniego poziomu profesjonalnego osób, które je świadczą. Poszczególne ustawy oraz wydane na ich podstawie rozporządzenia określają szczególne wymagania dostosowane do konkretnych dziedzin działalności psychologicznej. Najczęściej wskazują one dodatkowe kompetencje oraz uprawnienia, którymi powinien legitymować się psycholog. Zestawienie aktów prawnych regulujących te kwestie zostało zawarte w uzupełnieniu Białej Księgi.

Psychologowie świadczą usługi w różnych obszarach życia społecznego, co wymaga dodatkowych kompetencji i umiejętności, w zależności od dziedziny danej praktyki. Rodzaj wykonywanych czynności oraz grupa, do której usługi są kierowane determinuje zakres spraw, w których psycholog staje się ekspertem. Możliwe jest przykładowe wskazanie ogólnych obszarów pracy psychologów, w oparciu o posiadane przez nich kompetencje, zaproponowane przez europejską organizację psychologów EuroPsy:

- a) Zdrowie
- b) Szkoła i kształcenie
- c) Praca i organizacje
- d) Społeczeństwo

Należy nadmienić, że bardzo często psychologowie prowadzą praktykę psychologiczną w kilku wyżej wymienionych obszarach.

Ponadto pragnę przekazać, że aby wykonywać zawód psychologa w Polsce - stosownie do przepisów obecnie obowiązującej ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów - należy spełnić następujące warunki:

- a) uzyskać w polskiej uczelni dyplom magistra psychologii lub uzyskać za granicą wykształcenie uznane za równorzędne w Rzeczypospolitej Polskiej,
- b) posiadać pełną zdolność do czynności prawnych,
- c) władać językiem polskim w mowie i piśmie w zakresie koniecznym do wykonywania zawodu psychologa,
- d) odbyć podyplomowy staż zawodowy, pod merytorycznym nadzorem psychologa posiadającego prawo wykonywania zawodu.

Prawo wykonywania zawodu psychologa powstaje z chwilą dokonania wpisu na listę psychologów prowadzoną przez regionalną izbę psychologów. Biorąc pod uwagę fakt, że samorząd zawodowy psychologów, w tym regionalne izby psychologów nie zostały utworzone, nie istnieją organy uprawnione do przeprowadzania procedury wpisu na listę, a podyplomowy staż zawodowy psychologów nie jest organizowany. W rezultacie psychologowie nie mogą uzyskać potwierdzenia prawa wykonywania zawodu, a jedynie legitymują się tytułem zawodowym magistra na kierunku psychologia.

Wobec powyższego nie jest możliwe przedstawienie liczbowej struktury wykonujących zawód psychologa w podziale na poszczególne specjalności, ponieważ nie zostały powołane organy samorządu zawodowego, które miałyby prowadzić listy psychologów. Jedyne dane liczbowe jakimi dysponuje resort stanowią informacje o liczbie absolwentów psychologii pochodzące z GUS, które zostały wyszczególnione w załączniku nr 2 do testu regulacyjnego do założeń projektu ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów. Należy jednak mieć na uwadze to, że nie wszystkie osoby, które kończyły studia psychologiczne, pracują jako psychologowie.

- V. Najbardziej istotnym problemem dotyczącym zarówno psychologów, osoby korzystające z ich usług oraz organy państwa (między innymi marszałków województw) jest **niepewność prawa** wynikająca z faktu, że **ustawa o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów jest obowiązującym aktem prawa, który nie funkcjonuje w praktyce**. Z tego powodu psychologowie napotykają trudności związane z podjęciem oraz wykonywaniem zawodu. Pracodawcy oraz osoby korzystające z usług psychologów w celu weryfikacji ich uprawnień proszą o okazanie zaświadczenia o prawie wykonywania zawodu, które nie może zostać wydane z uwagi na fakt, że nie istnieją organy do tego upoważnione, tj. samorząd zawodowy. Z nadsyłanej korespondencji oraz kierowanych do Ministerstwa rozmów telefonicznych wynika, że fakt ten jest również wykorzystywany przeciwko psychologom w

najróżniejszych postępowaniach sądowych cywilnych lub karnych wszczynanych przez osoby niezadowolone z wydanej przez psychologa opinii lub postawionej diagnozy. Kwestionując prawo do wykonywania zawodu przez psychologa osoby te starają się podważyć wydaną przez przedstawiciela tej grupy zawodowej opinię. W wielu sprawach cywilnych (głównie rodzinnych) oraz karnych sądy muszą zasięgać wiadomości specjalnych od psychologów. Niezadowolona z rozstrzygnięcia sądu strona wykorzystuje niepewność prawa w zakresie regulacji zawodu psychologa do tego by kwestionować wydany na podstawie opinii biegłego psychologa wyrok czy postanowienie. W konsekwencji psychologowie wykonując swój zawód muszą się stale tłumaczyć z legislacyjnych błędów organów państwa.

Inny problem związany między innymi z brakiem powołania organów samorządu zawodowego psychologów dotyczy również osób korzystających z usług psychologicznych, które nie mogą składać skarg na jakość tych usług czy naruszenie obowiązków zawodowych przez psychologa. Na powyższe zwrócił uwagę między innymi Rzecznik Praw Obywatelskich w wystąpieniu z dnia 14 lutego 2013 r. (pismo znak: RPO-683517-V/II/AB) skierowanym do Ministra Pracy i Polityki Społecznej, w którym między innymi wskazano na negatywne konsekwencje wynikające z obecnej sytuacji, dotyczącej zarówno pacjentów, osób korzystających z innych usług psychologicznych, jak i samych psychologów, a nawet ich pracodawców.

Problemy związane z brakiem powołania organów samorządu zawodowego psychologów zgłaszane były także przez Rzecznika Praw Pacjenta w piśmie z dnia 21 maja 2013 r. (znak RzPP-ZZP-4110-1-18/KAS/12/2013). Podnosił on, że w trakcie prowadzonych postępowań wyjaśniających w zakresie prawa pacjenta do świadczeń zdrowotnych jest on obowiązany zasięgnąć wiadomości specjalnych, ponieważ nie ma prawa do wydawania opinii o stosowanym postępowaniu diagnostycznym, leczniczym i pielęgnacyjnym w zakresie jego zgodności z aktualnym stanem wiedzy, z uwzględnieniem dostępności metod i środków. Powyższy zakres spraw należy do konsultanta krajowego oraz konsultanta wojewódzkiego w danej dziedzinie medycyny, farmacji lub w innej dziedzinie mającej zastosowanie w ochronie zdrowia, o czym stanowi art. 10 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 6 listopada 2008 r. o konsultantach w ochronie zdrowia (Dz. U. z 2009 r., Nr. 52, poz. 419 z późn. zm.). Problemem jednak jest to, że dla dziedziny psychologii ustanowiony został konsultant krajowy oraz konsultanci wojewódzcy **tylko w zakresie psychologii klinicznej**. Wobec powyższego Rzecznik Praw Pacjenta w prowadzonych postępowaniach nie jest w stanie zasięgnąć opinii

podmiotu uprawnionego, ponieważ nie został on powołany. Ponadto brak powołanych organów samorządu zawodowego spowodował, że nie jest ustalana i aktualizowana lista metod i narzędzi psychologicznych zastrzeżonych wyłącznie do stosowania przez psychologów oraz nie ma nadzoru na warunkami stosowania, rozpowszechniania i nabywania narzędzi psychologicznych.

Rozpoczęcie funkcjonowania samorządu zawodowego psychologów, który dokonywałby oceny zasadności toku postępowania diagnostycznego, opiniował i orzekał o jakości udzielonej pomocy psychologicznej, zgodności udzielonego przez psychologa świadczenia zgodnie ze standardami wykonywania zawodu wypełniłoby istniejącą obecnie lukę oraz zlikwidowałoby trudności wynikające z braku istnienia tych organów.

- VI. Z uwagi na fakt, że nie zostały powołane organy samorządu zawodowego, które miały prowadzić listy psychologów (szczegółowo problem opisany jest w punkcie IV), nie jest możliwe określenie liczby psychologów wykonujących zawód. W związku z tym nie jest też możliwe określenie, czy liczba ta jest adekwatna do potrzeb rynku ani wskazanie jak sytuacja w tym zakresie kształtowała się 5 lat temu oraz jak będzie się kształtować za kolejne 5 lat.
- VII. Pragnę podkreślić, że projekt założeń do ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów nie przewiduje instytucji stażu, tylko opiekę. Z uwagi jednak na fakt, że nie zostały powołane organy samorządu zawodowego, które miały prowadzić listy psychologów (szczegółowo problem opisany jest w punkcie IV), nie jest możliwe wskazanie liczebności osób, które spełniają warunki do pełnienia roli opiekuna.
- VIII. Z uwagi na fakt, że prawo nie działa wstecz, przepisy nowej regulacji zawodu psychologa będą obowiązywały osoby, które rozpoczną naukę na studiach psychologicznych kończących się uzyskaniem tytułu magistra w roku akademickim, którego inauguracja będzie miała miejsce po dniu wejścia w życie nowej ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów. Do pozostałych osób stosowane będą przepisy poprzednio obowiązującej ustawy (patrz pkt IV).
- IX. Pragnę podkreślić, że projekt założeń do ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów nie przewiduje instytucji stażu, tylko opiekę. Każdy, kto na podstawie nowej regulacji zawodu psychologa uzyska wpis na listę i złoży wniosek o rozpoczęcie opieki będzie mógł ją rozpocząć w terminie 3 miesięcy od dnia złożenia

wniosku do organów samorządu zawodowego w tej sprawie. Instytucja opieki ma na celu ułatwienie zdobycia umiejętności niezbędnych do udzielania pomocy psychologicznej, zgodnej ze standardami ustalonymi przez samorząd zawodowy.

Warunki uzyskania wpisu na listę psychologów zostały omówione w Uzupełnieniu Białej Księgi (str. 31-36). Na listę psychologów wpisana zostanie osoba fizyczna, która spełni łącznie następujące warunki:

1. Posiada:
  - a) Tytuł zawodowy magistra psychologii, wydany przez polską uczelnię, lub
  - b) Kwalifikacje do wykonywania zawodu psychologa, uzyskane w innym niż Rzeczpospolita Polska państwie członkowskim Unii Europejskiej, w Konfederacji Szwajcarskiej lub w państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, uznane w Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z przepisami o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, lub
  - c) Wykształcenie niezbędne do wykonywania zawodu psychologa, potwierdzone dyplomem wydanym w państwie innym niż państwo wskazane w lit. a i b, uznanym w Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie odrębnych przepisów, za równorzędny z dyplomem magistra psychologii uzyskiwanym w Rzeczypospolitej Polskiej,
2. Ma pełną zdolność do czynności prawnych,
3. W pełni korzysta z praw publicznych,
4. Władza językiem polskim w mowie i piśmie w stopniu wystarczającym do wykonywania zawodu psychologa,
5. Nie była karana prawomocnym wyrokiem sądowym na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego.

Minister właściwy do spraw pracy, po zasięgnięciu opinii Krajowej Rady Psychologów, określi, w drodze rozporządzenia zakres znajomości języka polskiego w mowie i piśmie, niezbędnej do wykonywania zawodu psychologa oraz sposób i tryb przeprowadzenia egzaminu z języka polskiego. Wpis na listę psychologów będzie dokonywany na wniosek zainteresowanego.

Wyżej wymienione kryteria uzyskania wpisu na listę psychologów są obiektywne i nie zostawiają organom samorządu zawodowego luzu decyzyjnego. W ten sposób został

wyeliminowany konflikt interesów związany z wyłączną kontrolą nad procesem przyjmowania nowych osób do zawodu.

- X. Projekt założeń do ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów nie przewiduje instytucji stażu, tylko opiekę. Nie będzie ona jednak polegała na wyszukiwaniu czy gwarantowaniu miejsc pracy dla absolwentów psychologii. Osoba, która uzyska wpis na listę psychologów i rozpocznie pracę zawodową, będzie mogła zwrócić się do samorządu zawodowego o rozpoczęcie opieki. Następnie samorząd zawodowy wyznaczy opiekuna będącego jednocześnie mentorem młodego psychologa, z którym będzie on mógł – anonimizując dane osoby korzystającej z usług psychologicznych - konsultować sprawy z jakimi styka w swojej pracy zawodowej. Opieka doświadczonego psychologa w pierwszym okresie świadczenia usług przygotuje psychologa w podstawowym zakresie do wykonywania zawodu zapewniając bezpieczeństwo zdrowotne osób korzystających z usług psychologicznych.
- XI. Projekt założeń do ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów przewiduje opiekę. W związku z tym nie będzie organizowany staż dla młodych psychologów, którzy sami będą musieli szukać zatrudnienia. Młody psycholog, który rozpocznie działalność zawodową będzie za nią otrzymywał wynagrodzenie określone w umowie, będącej podstawą zatrudnienia. Nie będzie ono miało żadnego związku z instytucją opieki, która ma na celu pomoc ze strony samorządu we wdrożeniu do wykonywania tego zawodu. Zakres odpowiedzialności młodego psychologa będzie ustalał podmiot go zatrudniający. Dodatkowo będzie on podlegał odpowiedzialności dyscyplinarnej jako członek samorządu zawodowego psychologów.
- XII. W razie uzasadnionego podejrzenia o niezdolności psychologa do wykonywania zawodu ze względu na stan zdrowia regionalna rada psychologów powoła komisję złożoną z lekarzy odpowiednich specjalności i psychologa klinicznego, do orzeczenia o zdolności psychologa do wykonywania zawodu lub czasowej bądź trwałej niezdolności psychologa do wykonywania zawodu. Odmowa poddania się badaniu będzie uprawniać regionalną radę psychologów do zawieszenia prawa wykonywania zawodu psychologa do czasu poddania się przez psychologa badaniu. Jeżeli komisja orzeknie o czasowej lub trwałej niezdolności psychologa do wykonywania zawodu, regionalna rada psychologów podejmie uchwałę o zawieszeniu prawa wykonywania zawodu psychologa lub skreśleniu z listy psychologów.

Uchwała taka, jak również uchwała o zawieszeniu prawa wykonywania zawodu do czasu poddania się badaniu, będą zaskarżalne w trybie przewidzianym dla uchwał o wpisie na listę psychologów. Psycholog, w stosunku do którego podjęto uchwałę o zawieszeniu prawa wykonywania zawodu, będzie mógł wystąpić do regionalnej rady psychologów z wnioskiem o jej uchylenie, jeżeli ustaną przyczyny zawieszenia. W takim przypadku regionalna rada psychologów uchyli uchwałę o zawieszeniu prawa wykonywania zawodu, jeżeli komisja orzeknie o zdolności psychologa do wykonywania zawodu. Koszty działalności komisji ponosić będzie regionalna izba psychologów. Powyższe rozwiązanie zabezpieczy interesy klientów, stwarzając przy tym podstawę dla fachowej oceny predyspozycji psychologa do wykonywania zawodu.

Skreślenie z listy psychologów następowaloby tylko z przyczyn określonych w ustawie, tj.:

- a) wniosku psychologa,
- b) ukarania prawomocnym wyrokiem sądowym skazującym na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego,
- c) ukarania prawomocnym wyrokiem sądowym orzekającym środek karny w postaci zakazu wykonywania zawodu psychologa,
- d) ukarania prawomocnym wyrokiem sądowym orzekającym środek karny w postaci pozbawienia praw publicznych,
- e) ukarania prawomocnym orzeczeniem komisji odpowiedzialności zawodowej karą pozbawiania prawa wykonywania zawodu,
- f) utraty albo ograniczenia zdolności do czynności prawnych,
- g) ze względu na stan zdrowia uniemożliwiający wykonywanie zawodu
- h) śmierci psychologa.

W przypadkach skreślenia z listy na skutek ukarania psychologa prawomocnym wyrokiem sądowym skazującym na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego, ukarania psychologa prawomocnym wyrokiem sądowym orzekającym środek karny w postaci pozbawienia praw publicznych lub ukarania prawomocnym wyrokiem sądowym orzekającym środek karny w postaci zakazu wykonywania zawodu psychologa ponowny wpis na listę psychologów będzie możliwy po zatarciu się skazania według przepisów Kodeksu karnego.

Z wnioskiem o ponowny wpis na listę psychologów po zatarciu skazania prawomocnym wyrokiem sądowym skazującym na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego, ukarania psychologa prawomocnym wyrokiem

sądowym orzekającym środek karny w postaci pozbawienia praw publicznych lub ukarania prawomocnym wyrokiem sądowym orzekającym środek karny w postaci zakazu wykonywania zawodu psychologa albo po upływie 5 lat od prawomocnego orzeczenia komisji odpowiedzialności zawodowej kary pozbawienia prawa wykonywania zawodu psychologa może wystąpić osoba fizyczna, która spełni łącznie następujące warunki:

- a) posiada dyplom magistra psychologii uzyskany na polskiej uczelni wyższej, lub dyplom ukończenia studiów wyższych na kierunku psychologia, wydany przez polską uczelnię, lub kwalifikacje do wykonywania zawodu psychologa, uzyskane w innym niż Rzeczpospolita Polska państwie członkowskim Unii Europejskiej, w Konfederacji Szwajcarskiej lub w państwie członkowskim Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stronie umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym, uznane w Rzeczypospolitej Polskiej zgodnie z przepisami o zasadach uznawania kwalifikacji zawodowych nabytych w państwach członkowskich Unii Europejskiej, lub wykształcenie niezbędne do wykonywania zawodu psychologa, potwierdzone dyplomem wydanym w państwie innym niż państwo wskazane w lit. a i b, uznanym w Rzeczypospolitej Polskiej, na podstawie odrębnych przepisów, za równorzędny z dyplomem magistra psychologii uzyskiwanym w Rzeczypospolitej Polskiej,
- b) ma pełną zdolność do czynności prawnych,
- c) w pełni korzysta z praw publicznych,
- d) włada językiem polskim w mowie i piśmie w stopniu wystarczającym do wykonywania zawodu psychologa,
- e) nie była karana prawomocnym wyrokiem sądowym na karę pozbawienia wolności za przestępstwo umyślne ścigane z oskarżenia publicznego.

Wraz z wnioskiem zainteresowany powinien złożyć:

- a) odpis lub potwierdzone za zgodność z oryginałem kopie dyplomu uczelni wyższej, a w przypadku dyplomów wydanych za granicą decyzję o uznaniu kwalifikacji bądź dokument potwierdzający uznanie wykształcenia za równorzędne w Rzeczypospolitej Polskiej,
- b) oświadczenie o pełnej zdolności do czynności prawnych,
- c) oświadczenie o korzystaniu z pełni praw publicznych,
- d) zaświadczenie z Krajowego Rejestru Karnego o niekaralności, a w przypadku cudzoziemca dokumenty wydane przez właściwe organy państwa innego niż

Rzeczpospolita Polska potwierdzające, że nie był on karany – opatrzone datą nie wcześniejszą niż miesiąc przed złożeniem wniosku,

- e) dokument potwierdzający odbycie przeszkolenia uzupełniającego,
- f) oświadczenie psychologa o niekaralności albo o ukaraniu karą pozbawienia prawa wykonywania zawodu orzeczoną przez komisję odpowiedzialności zawodowej,
- g) kopię dowodu osobistego albo innego dokumentu potwierdzającego tożsamość, jeżeli osoba składająca wniosek nie jest obowiązana do posiadania dowodu osobistego,
- h) oświadczenie wnioskodawcy o znajomości języka polskiego w mowie i w piśmie w stopniu wystarczającym do wykonywania zawodu psychologa, w przypadku cudzoziemców,
- i) dowód wniesienia opłaty za wpis.

Dla zapewnienia profesjonalizmu udzielania świadczeń psychologicznych (zgodnie z aktualnym stanem wiedzy) będzie konieczne, aby psycholog, który nie wykonywał zawodu przez 5 lat w okresie ostatnich 6 lat lub przez 5 lat od ukończenia studiów psychologicznych, był obowiązany odbyć, na własny koszt, przeszkolenie uzupełniające trwające nie dłużej niż 6 miesięcy. Program oraz sposób i tryb przeszkolenia uzupełniającego określi regionalna rada psychologów, na podstawie ramowych wytycznych ustalonych przez Krajową Radę Psychologów. Powyższe rozwiązanie stanowi realizację postulatów zgłaszanych przez środowisko psychologów. Dodatkowo proponuje się wprowadzić obowiązek odbycia przeszkolenia uzupełniającego dla psychologa ubiegającego się o ponowny wpis po skreśleniu z listy psychologów niezależnie od okresu, w którym psycholog nie wykonywał zawodu, z zastrzeżeniem iż obowiązek ten będzie dotyczył psychologa skreślonego z powodu ukarania prawomocnym wyrokiem sądu lub orzeczeniem komisji odpowiedzialności zawodowej.

- XIII. Nie jest możliwe oszacowanie kosztów związanych z wypełnianiem obowiązku ciągłego podnoszenia kwalifikacji. Ich wysokość będzie uzależniona od suwerennej decyzji samorządu, który określi liczbę punktów, jaką psycholog będzie zobowiązany uzyskać w cyklu szkoleń zawodowych oraz przypisze odpowiednią punktację poszczególnym formom doskonalenia zawodowego (np. uczestnictwie w konferencjach, seminariach, studiach podyplomowych, wykładach, publikacji artykułów naukowych czy studiom doktoranckim).

Należy jednak podkreślić, że jednym z zadań samorządu zawodowego psychologów będzie bezpłatne organizowanie szkoleń zawodowych dla swoich członków. Ilość tych szkoleń będzie również uzależniona od decyzji samorządu zawodowego. Niewątpliwie będzie miała na nią wysokość środków przekazywanych na ten cel, którymi będzie on dysponował. Będą one w sposób oczywisty powiązane z wysokością składki członkowskiej (która będzie ustalona na mocy suwerennej uchwały samorządu zawodowego) oraz ilością członków samorządu zawodowego.

Wobec powyższego nie jest możliwe oszacowanie kosztów związanych z wypełnianiem obowiązku ciągłego podnoszenia kwalifikacji, ponieważ nieznana jest liczba psychologów wykonujących zawód a ponadto kluczowe decyzje mogące mieć wpływ na ich wysokość będą należały do samorządu zawodowego psychologów.

- XIV. Obowiązkiem psychologa od momentu przynależności do samorządu zawodowego jest podnoszenie kwalifikacji zawodowych i dążenie do zachowania wysokiego poziomu wiadomości i umiejętności niezbędnych do wykonywania zawodu pod groźbą utraty uzyskanych uprawnień i dyscyplinarnego pozbawienia prawa wykonywania zawodu.

Zasady podnoszenia kwalifikacji zawodowych poprzez samokształcenie oraz udział w szkoleniach organizowanych przez samorząd psychologów określi uchwała Krajowej Izby Psychologów w sprawie doskonalenia zawodowego. Obowiązek organizowania szkoleń będzie ciążył na regionalnych izbach psychologów, natomiast nadzór nad przebiegiem poszczególnych szkoleń będzie sprawowała Krajowa Izba Psychologów. Obowiązkiem doskonalenia zawodowego będą objęci wszyscy psychologowie wykonujący zawód. Realizacja powyższego obowiązku będzie odbywać się m.in. poprzez uczestnictwo w szkoleniach zawodowych organizowanych przez samorząd psychologów, seminariach, konferencjach, jak również poprzez samokształcenie, które wyraża się bądź w przygotowaniu publikacji o charakterze naukowym, bądź w przeprowadzaniu wystąpień w ramach szkolenia.

- XV. Nie jest możliwe przedstawienie szacunku przychodów funkcjonowania samorządu zawodowego, ponieważ będą one uzależnione od wysokości składki członkowskiej, której wysokość ustali samodzielnie samorząd oraz od liczby jego członków. Szacunkowe koszty funkcjonowania samorządu zostały przedstawione załączniku nr 1 do testu regulacyjnego do założeń projektu ustawy o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów.

- XVI. Nie jest możliwe określenie kosztów związanych z funkcjonowaniem w zawodzie. Wysokość składki członkowskiej oraz częstość jej poboru zostanie określona przez samorząd.
- XVII. Miernikami, dzięki którym będzie możliwa ewaluacja efektów projektu w zakresie zmniejszenia skali nieprawidłowości w wykonywaniu zawodu psychologa będą: liczba skarg, które będą wpływały do samorządu zawodowego, liczba wszczętych postępowań dyscyplinarnych oraz liczba stwierdzonych w ich wyniku naruszeń.

Załączniki:

1. Pismo Rzecznika Praw Pacjenta z 12 marca 2012 r.
2. Pismo Rzecznika Praw Obywatelskich z 14 lutego 2013 r.
3. Pismo Marszałka Województwa Łódzkiego z 28 marca 2013 r.
4. Pismo Rzecznika Praw Pacjenta z 21 maja 2013 r.
5. Pismo Rzecznika Praw Pacjenta z 9 maja 2014 r.